

ACEMHÖYÜK KAZILARI 2015 YILI RAPORU

Kültür ve Turizm Bakanlığı adına yürütülen Acemhöyük kazıları 2015 yılında 25. 06. 2015- 14.09.2015 tarihleri arasında yapılmıştır. Kazı evi ve çevresindeki temizlik işlemleri sonrasındaki çalışmalar a) Arazi temizliği; b) Kazılar; c) Teknik çalışmalar ve Koruma işlemleri olarak sürdürülmüştür. 2015 yılı kazılarına Kültür ve Turizm Bakanlığı, DÖSİMM, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi ile Türk Tarih Kurumu maddi katkı sağlamıştır.

a) Arazi temizliği: Önceki yıllarda kazısı yapılan alanlarda kış aylarında oluşan tahribat olabildiğince temizlenmiştir. Öte yandan bahar aylarında kazı alanları iki kez ilaçlanmasına karşın fazla yağış nedeniyle bazı yerde boyları 1m. yi aşan bitki örtüsünden arındırılmış ve açmalar ile yakın çevresi kazı süresince tekrar tekrar temizlenmiştir.

b) Kazılar: 2015 yılında kazılar höyüğün güney yamacında, önceki yıllarda kazılan Eski Tunç Çağına ait sur ve yapıların incelendiği kısımda iki ayrı alanda yapılmıştır. Bunlardan ilki DB/ 50 plankarede Eski Tunç Çağı surunun içinde kalan kısımdadır. İkinci kazı alanı ise yine yamacın doğu kıyısında kuzeyden güneye doğru uzanan üç plankarede (GB/48-50) ve bunlardan birinin batısındaki FB/ 48 plan karelerini kapsamıştır.

1. 1. DB/ 50 plankarede 2014 yılında kazısı yapılan beş mekândan doğuda yer alan (1.mekân) ın doğusundaki alanda kazılar yapılmıştır. Güneyde sura dayanan bu mekânın kuzey duvarını saptamak için odanın kuzey kenarı olabilecek alanda yapılan kazılarda XI. Kata ait bu odanın üst örtüsüne- toprak düz damına ait enkaz kazılmıştır. Batı ve kuzey kenara göre oda içine doğru göçmüş durumdaki hasır kalıntılar belirlenmiştir. Bu göçüğün üstünde bir kısmı duvar üstünde diğerleri tavan çöküntüsü içinde kalmış çok sayıda kil sapan tanesi bulunmuştur. Önceki yıllarda sur üstünde ve içindeki mekânlarda, bazıları duvara yapışmış olarak bulunan sapan tanelerine benzer yapıdadırlar. 2015 yılında çoğu bu kısımdan ele geçmiş 116 örnek oval ve bikonik biçimlerde. XI. Kata ait bu yapının içinde ele geçen buluntular ve mimari izler binanın surun tahribi sırasında yıkıldığını göstermiştir. Sapan taneleri kaldırıldıktan sonra bu kısımdaki kazılara gelecek yıl devam etmek üzere son verilmiştir. Bu kesimde 2015 yılında kazılan toprağın tamamı yüzdürme yöntemi ile incelenmiştir. Az sayıdaki botanik örneğe karşın obsidiyenden altı tane mikrolit bu odanın buluntuları arasındadır.

1. 2. İkinci kazı alanı kuzeyden güneye doğru uzanan birbiri ile bağlantılı üç plankare ve bunların batısındaki bir plankareden oluşmaktadır. Bu alanlarda yapılan kazılarda eski köy evleri ve donanımları altında Helenistik döneme ait bir yapı, Koloni Çağına ait bir duvar ve silo ile Acemhöyük' ün Eski Tunç Çağına ait V-VII. Katlarına ait mimari kalıntılar açığa çıkarılmıştır. Bu katlarda ele geçen arkeolojik malzeme Acemhöyük için olduğu kadar Anadolu arkeolojisine de ışık tutacak ipuçları vermiştir

Kuzeyden güneye doğru eğimli olan bu kesimde öncelikle en yüksek noktada yer alan GB/ 48 plankarede kazılara başlanmıştır. Güneydeki GB/ 49 seviyesine ulaşıldığında iki açma birleştirilerek daha geniş bir alanda aynı zaman dilimine ait binalar incelenebilmiştir. Bu iki açmanın genelinde Yeşilova' nın modern köy yerleşimine ait kalıntılar yaklaşık 1 m. yi aşan bir enkaz halinde açmaların üst dolgularını oluşturduğu görülmüştür. Bu seviyelerde çoğu güncel cam, demir,

porcelen, plastik vb. gibi malzemeler, köy evlerine ait kalıntılar yer yer korunmuştur. Mimari kalıntılar içinde ve çevresinde ele geçen lüle parçaları 1920- 30 lu yıllara aittir. Bunların yanında içi sırlı çömlek ve testilerden Erken Tunç Çağına kadar uzanan seramik parçaları ve çok sayıda büyükbaş ve küçükbaş hayvan kemikleri alanın çok karıştırıldığını göstermektedir.

GB/ 48 plankaresinin kuzeybatı kısmında, 2.60x1.80 m. ölçülerinde bir mekân saptandı. Kuzeydoğu-güneybatı yönünde uzanan bu odanın kerpiç duvarları balık kılçığı tekniğinde yapılmıştır. Bu mekânın doğusunda 2.00x 1.00 m. ölçülerindeki bir diğeri ile bununla bağlantılı bir çukur/foseptik bu kesimde yer alan köy evine ait oda ve diğeri donanımlardır. Aynı açmada belirlenen altı çukur/çöp çukuru daha mevcuttur. Boyut ve derinlikleri farklı olan çukurlarda ele geçen malzemeler biri (No.4) dışındakilerin yukarıda belirtilen köy evlerine ait olduğunu göstermiştir.

GB/48 açmasının kuzeybatı kısmında (a-d/1-3 alanında) yukarıda sözü edilen modern yapının hemen kuzeyinde, kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanan dikdörtgen bir mekân daha açığa çıkarılmıştır. Batı, güney ve doğu duvarları açılmış mekânda duvarların korunan yüksekliği 70 cm. dir. Bu mekân içinde ele geçen parçalar halindeki kaplar Acemhöyük' ün IV. Katı için karakteristik tipleridir. Bunlarla birlikte hayvan kemikleri ve birkaç obsidiyen parça diğeri buluntulardır.

Açmanın doğu kıyısına yakın bir konumdaki oval biçimli bir donanımın açma içinde kalan kısmı açılmıştır. Kerpiç duvarlarının 80 cm. lik kısmı korunmuştur, tabanı kireç sıvalıdır. İçinde herhangi bir buluntu ele geçmemiş olan yapı silo olarak kullanılmış olmalıdır.

GB/ 48 açmasında köy evlerinin üstüne oturduğu yeşilimsi bej renkli, çok sert bir blokaj yer almakta idi. Açmanın kuzeydoğu köşesinde 3.20 m. kalınlıktaki bu blokaj güneybatıya yani XI. kat suruna doğru giderek genişlemektedir. Doku ve renk bakımından Eski Tunç Çağının XI. kat sur glasisine benzerlik göstermesine karşın surun FB/ 48-49 da açığa çıkarılan kısmına göre daha yüksekte yer alması açıklanması gereken bir başka sorun olarak ortaya çıkmıştır. Bu blokaj pek çok yerde eski köy evleri ve çöp çukurları tarafından tahrip edilmiştir. Geç dönem kalıntılarının kaldırılmasından sonra blokajın güneye doğru devam ettiği ve GB/48 açmasının kuzeybatı köşesinden itibaren yaklaşık 2.60 m. derinliğe kadar indiği gözlemlenmiştir. Bu seviyede hemen her alanda blokajın üstünde bir kül katmanı saptanmıştır. Bu durum önceki yıllarda VII. Kat yapılarının altında yer alan kül dolgu ile benzerlik göstermektedir. Bu durum en azından şimdilik açılan kısımda VII. Kat yapılarının bir yangın üstüne oturduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Bunların güneyinde GB/49-50 açmalarında eski köy evleri ile donanımları açığa çıkarılmıştır. Koloni Çağı ile Eski Tunç Çağı çanak çömleklerinin karışık olarak bulunduğu katmanın altından güneye doğru eğimli olarak devam eden dolgu gelecek yıllarda daha detaylı araştırılacaktır.

2.2. Acemhöyük güney yamacındaki kazıların bir ayağı da en kuzeyde yer alan GB/48 in hemen batısındaki FB/ 48 plankarede yapıldı. Bu alanda 2013 yılında Eski Tunç Çağının VII. Katına ait olduğu belirlenen duvar izleri detaylı olarak incelenmiştir. Bunlardan açmanın kuzey kenarına bitişik durumda güneybatı-kuzeydoğu yönündeki bir yapıya ait iki odadan biri tamamen, diğeri açma içinde kalan kısmı olmak üzere kısmen temizlenmiştir. Bu odalardan doğudaki (Mekân 1) güneybatı ve güneydoğu duvarları ile bunların köşesi açılabilmiştir. Duvarları 110 cm. yükseklikte korunmuştur. İçindeki küllü enkazda çoğu yarım veya 1/3 korunmuş kap

parçaları dışında buluntuya rastlanmamıştır. Odada ele geçen kapların tamamı höyüğün diğer alanlarında VII. Kattan tanınan kapların formundadır.

Batıdaki (Mekân 2) odanın kapısının yer aldığı güney duvarı ve odanın açma kıyısına yakın küçük bir kısım 2013 yılında kazılmıştı. Mekân 1 ve önündeki alan gibi korunmuş yüksekliğinden itibaren içi kül/ yangın enkazı ile dolu idi. 3.40 x 2.20 m. ölçülerindeki odanın korunan yüksekliği yanındaki mekân gibi 110 cm. dir. Yanındaki odada olduğu gibi kül dolgu içinde VII. Yapı katının tipik seramiklerinden bir kısmı tümlenebilmiş çok sayıda kap parçası, hayvan kemikleri ve kırıldığı için buraya atılmış bazı eşyaların parçaları ele geçmiştir. Bunlar arasında alabasterden yapılmış iki idol parçası, fritten bir boncuk, kemikten halka şeklinde kolye tanesi, kemikten bir sap, kilden bir hayvan figürini, üç tabak ve taş bir ağırşak yer alır. Odanın içinden çıkan toprak yüzdürülerek elenmiş ve az sayıda botanik örnek toplanmıştır. Mekânın tabanında önceki yıl açılan kısımda yan yana sıralanmış yumruk büyüklüğünde 7 taş yerinde bırakılmıştı. 2015 yılında taban seviyesine ulaşıldığında taş sırasının yuvarlanarak devam ettiği, bunun içinde kalan kısımda ise 90 cm. çapında bir fırının olduğu anlaşıldı. Fırının doğu yönündeki ağzı ve tabanının yarından fazlası tahrip olmuştu. Tabanı bazı yerlerde 4 bazı yerlerde 3 cm. kalınlıkta sıvalı idi. Bu durum buluntuları ile birlikte değerlendirildiğinde mekânın içinde yer alan fırının herhangi bir nedenle yıkılmasından sonra alanın evin kül ve çöplerinin atıldığı bir mekân olarak kullanılmış olabileceğini göstermektedir.

c) Teknik Çalışmalar ve Koruma İşlemleri: 1. Acemhöyük' ün büyük yapılarından biri kazısı henüz bitmemiş olan "Hizmet Binası"dır. Çağdaşı diğer yapılara oranla daha az yanmış olması yapının olumsuz hava koşullarından fazlaca etkilenmesine neden olacağından üstü geçici olarak örtülmüştü. 2015 yılı ilkbahar aylarındaki fırtınalar üst örtünün bir bölümünün bozulmasına neden olmuştur. Yapının bu durumdan zarar görmemesi için örtü dikkatli bir biçimde tamamen kaldırılmıştır. Yeniden temizlenen yapının bütün detayları tekrar fotoğraflanmış, rölövesinin çıkarılması için kazı mimarları tarafından ölçüleri tekrar alınmış, havadan çekilen fotoğraflarla da belgelenmesi yapılmıştır.

Kazı sonrasında kerpiç duvarların hava koşullarından bozulmasını asgariye indirmek amacı ile önlemler alınmıştır. Kazısı daha tamamlanmadığı için fazla müdahale edilmemiş, sadece yapının problemlili duvarları kum torbaları ile tabandan itibaren desteklendikten sonra bütün duvarlarının üstü ve tabanları jeotekstil ile örtülerek korumaya alınmıştır.

2. Acemhöyük ören yerinin en önemli yapısı olan Sarıkaya Sarayı' nın örtü sisteminin yapımı sonrasında, kerpiç duvarların ve ahşapların konservasyonu için de bir proje geliştirilmesi gerekmektedir. Bu projenin hazırlanması için dayanak olacak malzeme analizleri 2015 yılında yaptırılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre korumada kullanılacak malzeme türlerini belirleme deneylerine başlanmıştır.

Prof. Dr. Aliye Öztan
Acemhöyük Kazı Başkanı

Örtüsü açılan Hizmet Binası' nın temizlenen odaları.

Hizmet Binası' nın zayıf duvarlarının desteklenmesi.

Hizmet Binası' nın jeotekstil ile örtülerek korumaya alınması.

Güney Yamaç' daki ikinci kazı alanının genel görünümü